

§ 53

Määräys, muutokset perusopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin 2014 koskien poissaolojen ehkäisemistä, Opetushallitus

HEL 2023-003346 T 12 00 00

Päätös

Kasvatus- ja koulutuslautakunnan suomenkielinen jaosto päätti hyväksyä liitteessä 1 esitetyt muutokset opetussuunnitelman paikallisiin tarkennuksiin koskien lukuja 4.2, 5.1 ja 5.6.

Esittelijä

perusopetusjohtaja
Outi Salo

Lisätiedot

Saija Benjamin, Projektipäällikkö, puhelin
saija.benjamin(a)hel.fi

Liitteet

1 OPS-luvut 4.2, 5.1, 5.6, paikalliset tarkennukset

Muutoksenhaku

Oikaisuvaatimusohje, kasvatus- ja koulutuslautakunta

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Opetushallituksen kartoituksen (2020) mukaan Suomessa on vähintään 4 000 yläkouluikäistä nuorta, noin 2—3 prosenttia koko yläkoulun ikäluokasta, jotka ovat säännöllisesti poissa koulusta pitkiä aikoja, jopa lukuvuosia. Pitkittyneet poissaolot perusopetuksesta ovat lisääntyneet voimakkaasti jo ennen koronapandemiaa, ja huolta herättää yhä nuorempien lasten jääminen pois koulusta.

Karvin tutkimuksen (2022) mukaan poissaolojen seurannassa ja niihin puuttumisessa on ollut suurta hajontaa ja epätasaisuutta sekä valtakunnallisesti että koulujen välillä, mikä on heikentänyt oppilaiden yhdenveroisuuden toteutumista ja toimia hyvinvoinnin tukemiseksi.

Opetus- ja kulttuuriministeriö käynnisti keväällä 2021 sitouttavan koulu-yhteistyön valtakunnallisen kehittämistoiminnan perusopetuksen pois-

saolojen vähentämiseksi. Osana kehittämistoimintaa on tehty muutos perusopetuslain 26 §:ään. Perusopetuslain muutos on vahvistettu 25.11.2022 ja se tulee voimaan 1.8.2023. Perusopetuslaki 26 §:n mukaan perusopetuksen suorittamiseen liittyen määrätään, että Opetuksen järjestäjän tulee ennaltaehkäistä perusopetukseen osallistuvan oppilaan poissaoloja sekä seurata ja puuttua niihin suunnitelmallisesti. Opetuksen järjestäjän tulee ilmoittaa luvattomista poissaoloista oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle.

Samaan aikaan tulevat voimaan perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden muutokset liittyen poissaolojen ennaltaehkäisyyn sekä niiden suunnitelmalliseen seurantaan ja puuttumiseen. Muutokset koskevat opetussuunnitelman lukuja 4.2 (Toimintakulttuurin kehittämistä ohjaavat periaatteet) ja 5.1 (Yhteinen vastuu koulupäivästä). Valtakunnalliset perusteet siirretään paikalliseen opetussuunnitelmaan sellaisenaan noudatettaviksi. Opetushallituksen määräyksessä on lisäksi päätetty paikallisessa opetussuunnitelmassa tarkennettavista osuuksista (luvut 4.2, 5.1. ja 5.6).

Uudistuksen tavoitteena on vähentää ja ennaltaehkäistä poissaoloja perusopetuksessa, yhtenäistää poissaolojen seuranta ja niihin puuttumista valtakunnallisesti ja paikallisesti ja rakentaa myönteistä toimintakulttuuria kouluissa. Lakiuudistus velvoittaa myös opetuksen järjestäjä seuraamaan koulukohtaisia poissaolotilastoja säännöllisesti. Helsingissä poissaolotilastoja seurataan perusopetuspalveluissa.

Kuntakohtaisen opetussuunnitelman tarkennukset

Helsingin kuntakohtaisessa opetussuunnitelmassa on tarkennettu seuraavia opetussuunnitelman osuuksia:

4.2 Toimintakulttuurin kehittämistä ohjaavat periaatteet

Esityksen mukaan yhteisöllisyyden ja yhteenkuuluvuuden tunne vahvistaa oppilaiden turvallisuuden tunnetta ja siten läsnäoloa ja kouluun kiinnittymistä. Näitä tuetaan harjoittelemalla tunne- ja vuorovaikutustaitoja, mallintamalla kunnioittavaa ja ystävällistä kohtaamista ja vahvistamalla oppilaiden nähdäksi tulemisen kokemusta. Aikuisten esimerkillä, yhteisöllisen opiskeluhoollon toiminnalla ja kodin ja koulun välisellä yhteistyöllä on tässä suuri merkitys.

5.1 Yhteinen vastuu koulupäivästä

Esityksen mukaan yhteisöllistä, turvallista ja oppilaiden moninaisuuden huomioivaa oppimisympäristöä kehittämällä sekä poissaoloja syste-

maattisesti seuraamalla voidaan tehokkaimmin kiinnittää oppilaita kouluun ja ennaltaehkäistä koulupoissaoloja.

Poissaoloihin tulee puuttua mahdollisimman varhaisessa vaiheessa, jotta ongelmat eivät pääse eskaloitumaan. Poissaolo on aina oire, jonka juurisyy täytyy selvittää oikeanlaisen tuen tarjoamiseksi. Oppilaan kuuleminen ja monialainen, huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö on keskeistä ja varmistaa oikeanlaisen tuen tarjoamisen.

5.6 Paikallisesti päätettävät asiat

Helsingissä oppilaiden poissaoloihin puuttumista ohjaa huoli ja välittäminen oppilaan hyvinvoinnista ja oppimisesta. Kouluun kiinnittymisen tukemisessa ja poissaoloihin puuttumisessa seurataan Helsingin poissaoloihin puuttumisen käsikirjassa kuvailtua toimintamallia, jonka koulukohtaiset ratkaisut, työn- ja vastuunjako täsmennetään koulun toimintasuunnitelmassa.

Käsikirjassa kuvattava poissaoloihin puuttumisen ja seurannan toimintamalli rakentuu ennaltaehkäisyyn, varhaisen puuttumisen ja vahvan tuen toimenpiteistä.

Kuntakohtaisen opetussuunnitelman ja toimintamallin laadinta, osallistaminen ja lapsivaikutusten arviointi

Helsingin peruskoulujen yhteiset kuntakohtaiset opetussuunnitelmaosuudet on laadittu noudattaen valtakunnallisia opetussuunnitelman perusteita ja Helsingin Kasvun paikka -strategian tavoitteita. Poissaoloihin puuttumisen toimintamallin päivittämistä ja kehittämistä ovat ohjanneet valtakunnallisen Yhteisellä koulutiellä: Käsikirja perusopetuksen oppilaiden läsnäolon tukemiseen ja poissaolojen vähentämiseen linjaukset sekä laajat osallistavat kartoitukset. Kartoituksia varten haastateltiin lähes kaikkia Helsingin peruskoulujen rehtoreita sekä isoa joukkoa yhteisöllisen opiskeluhoitoyhmän ammattilaisia. Heiltä kerättiin palautetta Poissaoloihin puuttumisen käsikirjasta sekä näkemyksiä poissaoloihin liittyvistä ilmiöistä ja haasteista sekä toiveista kuntakohtaisen ohjeistuksen suhteen. Lisäksi kerättiin ala- ja yläkoulujen oppilaiden näkemyksiä poissaoloihin liittyen ja haastateltiin poissaolojen erityisasiantuntijoita. Näiden pohjalta laadittiin kuntakohtaiset opetussuunnitelmaosuudet sekä toimintamalli poissaolojen ennaltaehkäisyyn, seurantaan ja puuttumiseen.

Opetussuunnitelmamuutosten tavoitteena on oppilaan hyvinvoinnin ja koulunkäynnin varhaisempi tukeminen sekä koulupudokkuuden ja syrjäytymisen ennaltaehkäisy. Päivitetystä toimintamallissa toimenpiteiden aloittamista johtaa poissaolojen tuntimäärien rinnalla opettajan tai

19.09.2023

Asia/3

huoltajan huoli sekä poissaolojen syiden perusteellinen selvittäminen. Tarkoituksenmukaisen tuen tarjoaminen sitä tarvitseville oppilaille mahdollisimman varhaisessa vaiheessa tukee oppilaan koulumotivaatiota ja kiinnittymistä takaisin kouluun.

Esittelijä

perusopetusjohtaja
Outi Salo

Lisätiedot

Saija Benjamin, Projektipäällikkö, puhelin
saija.benjamin(a)hel.fi

Liitteet

1 OPS-luvut 4.2, 5.1, 5.6, paikalliset tarkennukset

Muutoksenhaku

Oikaisuvaatimusohje, kasvatus- ja koulutuslautakunta

Tiedoksi

Perusopetuksen aluepäälliköt